

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

INFORMACIJA

**O SEKTORU LIZINGA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE
30.06.2010.**

Sarajevo, avgust/kolovoz 2010. godine

SADRŽAJ

1. UVOD	3
1.1. Podzakonski akti Agencije za poslovanje lizing društava	4
2. UČESNICI NA TRŽIŠTU	4
2.1. Broj lizing društava	4
2.2. Vlasnička struktura	5
2.3. Broj zaposlenih u lizing društvima	5
3. STRUKTURA BILANSA STANJA.....	6
3.1. Struktura aktive	6
3.2. Kvalitet aktive	8
3.3. Plasmani prema predmetu lizinga i broju ugovora.....	10
3.4. Pojedinačno tržišno učešće prema finansijskom volumenu i broju ugovora	12
3.5. Struktura pasive.....	13
3.6. Izvori finansiranja	13
3.7. Kapital i rezerve	13
4. FINANSIJSKI REZULTAT POSLOVANJA.....	14
5. PONDERISANE NOMINALNE I EFEKTIVNE KAMATNE STOPE.....	16
6. ZAKLJUČCI I PREPORUKE	18
7. PRILOZI	19
Prilog 1. Osnovni podaci o lizing društvima.....	19
Prilog 2. Pregled vlasničke strukture lizing društava	20
Prilog 3. Pregled rezervisanja za zajmove lizing društava (u 000 KM).....	21
Prilog 4. Pregled rezervisanja za FL lizing društava (u 000 KM).....	21
Prilog 5. Konsolidovani bilans stanja po periodima (000 KM)	22
Prilog 6. Konsolidovani bilans uspjeha po periodima (u 000 KM)	23
Prilog 7. Rangiranje bilansne sume.....	24

1. UVOD

Poslovanje lizing društava u Federaciji BiH je regulisano Zakonom o lizingu koji je stupio na snagu 03.01.2009. godine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine” broj: 85/08 i 39/09). Zakonom se uređuju uslovi za osnivanje, poslovanje i prestanak rada lizing društava, prava i obaveze subjekata u poslovima lizinga, upravljanje rizicima, finansijsko izvještavanje i nadzor nad poslovanjem lizing društava.

U skladu sa odredbama ovog zakona, lizing društva na teritoriji Federacije BiH su bila obavezna uskladiti svoje poslovanje, odnosno od Agencije za bankarstvo Federacije BiH (u daljem tekstu Agencija) dobiti dozvolu za obavljanje poslova lizinga u roku od 12 mjeseci. Svih osam lizing društava, koliko ih posluje u Federaciji BiH, tokom prvog kvartala 2010. godine završilo je postupak usklađivanja sa Zakonom o lizingu, te je Agencija izdala rješenja o odobrenju za obavljanje poslova lizinga.

Negativni efekti globalne ekonomske i finansijske krize su krajem 2008. godine zaustavili ekspanziju rasta lizing društava, koja je doživjela svoj vrhunac u periodu od 2006. do 2008. godine.

U prvoj polovini 2010. godine zabilježeno je dalje usporavanje poslovnih aktivnosti u sektoru lizinga u Federaciji BiH, kao posljedica globalne ekonomske i finansijske krize. Bilansna suma sektora lizinga sa 30.06.2010. godine je iznosila 1.285 miliona KM što je za 9% ili 123 miliona manje u odnosu na kraj 2009. godine.

Na ukupno stanje u sektoru lizinga, su dodatno uticali preambiciozni planovi rasta u lizing društvima koji nisu bili praćeni adekvatnim politikama finansiranja i naplate potraživanja, neadekvatno vrednovanje imovine lizing društava i sagledavanje rizika poslovanja uključujući i odobravanje zajmova-kredita, koji su posebno dominirali u periodu ekspanzije.

Osnovne karakteristike sektora lizinga u prvoj polovini 2010. godine su smanjenje izvora finansiranja, povećanje troškova rezervisanja po odobrenim kreditima-zajmovima a što ima za posljedicu ostvarenje gubitaka kod pet lizing društava. Na nivou sektora lizinga u Federaciji BiH u prvoj polovini 2010. godine ostvaren je negativni finansijski rezultat - gubitak u iznosu od 69,5 miliona KM.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) lizing društava, sačinila je Informaciju o sektoru lizinga u Federaciji BiH (stanje 30.06.2010. godine) na osnovu analiza izvještaja o poslovanju koje lizing društva dostavljaju Agenciji na kvartalnoj i mjesečnoj osnovi (posredni – off site nadzor poslovanja).

Informacije o sektoru lizinga, koje će ubuduće raditi Agencija, obuhvatat će i rezultate i podatke dobivene neposrednim nadzorom lizing društava (on site), koji je planiran za drugo polugodište 2010. godine.

Podaci u Informaciji o finansijskom volumenu, broju ugovora i tržišnom učešću su preuzeti od Udruženja društava za lizing u Bosni i Hercegovini. Finansijski pokazatelji

u Informaciji koji se odnose na 2008. i 2009. godinu su preuzeti iz godišnjih revidiranih finansijskih izvještaja lizing društava uređenih od strane eksternih revizora.

1.1. Podzakonski akti Agencije za poslovanje lizing društava

Na osnovu Zakona o lizingu, izdavanje dozvola za osnivanje kao i poslovanje lizing društava detaljno je uređeno podzakonskim aktima Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu Agencija), odnosno odlukama usvojenim od strane Upravnog odbora Agencije, objavljenim u "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 46/09.

Odluke Agencije kojima je definisano osnivanje-izdavanje dozvola za rad i poslovanje lizing društava su:

1. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje i oduzimanje dozvole za obavljanje poslova lizinga,
2. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje i oduzimanje saglasnosti lizing društvu,
3. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti lizing društava na sprečavanju pranje novca i finansiranja terorističkih aktivnosti,
4. Odluka o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanju efektivne kamatne stope za ugovor o finansijskom lizingu,
5. Odluka o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanja lizing naknade po ugovoru o operativnom lizingu,
6. Odluka o obliku i sadržaju izvještaja koje lizing društva dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH i rokovima izvještavanja,
7. Odluka o minimalnoj visini i načinu formiranja, upravljanja i održavanja rezervi za gubitke i upravljanje rizicima lizing društva,
8. Odluka o nadzoru lizing društava i
9. Odluka o naknadama koje lizing društva plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH

Agencija je izdala Uputstvo za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanju efektivne kamatne stope za ugovor o finansijskom lizingu i Nacrt Uputstva za izradu izvještaja lizing društava.

2. UČESNICI NA TRŽIŠTU

2.1. Broj lizing društava

Na dan 30.06.2010. godine u Federaciji BiH dozvolu za obavljanje lizing poslova imalo je 8 lizing društava sa 34 organizaciona dijela - poslovnice (28 u FBiH i 6 RS). Lizing društva licencirana za obavljanje poslova lizinga su:

1. ASA Abanka Leasing d.o.o. Sarajevo,
2. Euroleasing d.d. Mostar,

3. Hypo Alpe Adria Leasing d.o.o. Sarajevo,
4. NLB Leasing d.o.o. Sarajevo,
5. Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo,
6. S-Leasing d.o.o. Sarajevo,
7. UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo i
8. VB Leasing d.o.o. Sarajevo.

2.2. Vlasnička struktura

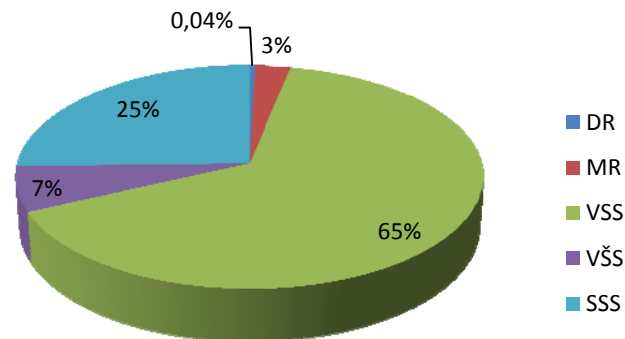
Od 8 lizing društava, samo jedno društvo se nalazi u većinskom vlasništvu rezidenta, dok je sedam u većinskom ili 100% vlasništvu nerezidenata i to pretežno u vlasništvu domaćih banaka osnovanih stranim kapitalom, odnosno s njima vlasnički povezanih lizing društava.

U 100% vlasništvu stranih lizing kompanija su 3 lizing društva, dok su većinski vlasnik 4 lizing društva također strane lizing kompanije ili domaće banke osnovane stranim kapitalom. Većinski vlasnik jednog lizing društva je domaće dioničarsko društvo.

2.3. Broj zaposlenih u lizing društvima

U lizing društvima Federacije BiH na dan 30.06.2010. godine bilo je ukupno zaposleno 248 radnika (sa 31.12.2008. godine broj zaposlenih bio je 270, sa 31.12.2009. godine broj zaposlenih smanjen je na 248 radnika) sa slijedećom kvalifikacionom strukturom: 1 doktor nauka, 7 magistra, 161 sa VSS-visokom stručnom spremom, 16 sa VŠS-višom školskom spremom i 63 uposleni sa SSS-srednjom stručnom spremom. Kvalifikaciona struktura zaposlenih u sektoru lizinga je zadovoljavajuća.

Grafikon 1. Kvalifikaciona struktura u sektoru lizinga

Jedan od pokazatelja koji utiče na ocjenu performansi lizing društva i sektora lizinga je efikasnost zaposlenih, iskazana kao omjer aktive i broja zaposlenih (aktiva po zaposlenom). Na dan 30.06.2010. godine na nivou sektora lizinga na svakog zaposlenog se odnosi 5,1 miliona KM aktive (31.12.2009. godine - 5,6 miliona KM, 31.12.2008. godine - 5,9 miliona KM po zaposlenom).

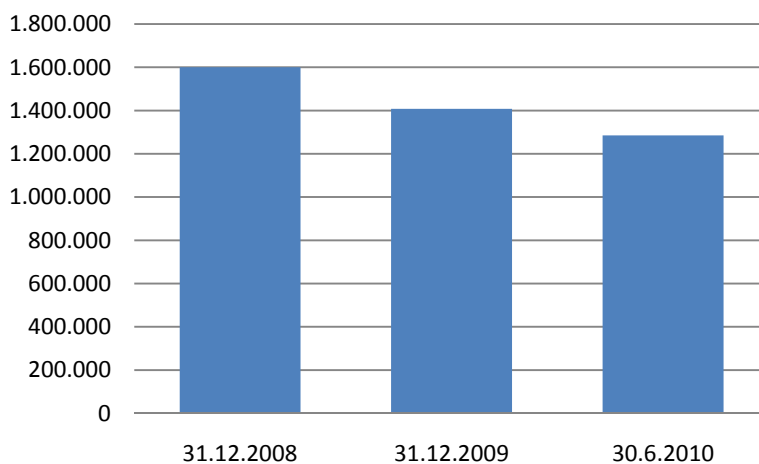
3. STRUKTURA BILANSA STANJA

3.1. Struktura aktive

Ukupna aktiva sektora lizinga u Federaciji BiH na dan 30.06.2010. godine iznosila je 1.285 miliona KM i manja je za 9% u odnosu na kraj 2009. godine. Na dan 31.12.2009. godine bilansna suma iznosila je 1.408 miliona KM što je za 12% ili 193 miliona KM manje nego 31.12.2008. godine kada je iznosila 1.600 miliona KM.

Analizom aktive, pojedinačno posmatrano po lizing društvima, samo kod dva lizing društva aktiva je veća u odnosu na kraj 2009. godine, dok je preostalih šest lizing društava zabilježilo pad aktive.

Grafikon 2. Konsolidovana aktiva sektora lizinga (u 000 KM)

U strukturi ukupne aktive najznačajnije učešće imala su potraživanja po osnovu finansijskog lizinga, koja iznose 548 miliona KM, što predstavlja 43% aktive sektora lizinga. U odnosu na 31.12.2009. godine, potraživanja po osnovu finansijskog lizinga su smanjena za 2,87%, zbog smanjenog volumena novih plasmana u toku 2010. godine, kao i otpisa potraživanja po osnovu finansijskog lizinga od čijeg je dospeljeća proteklo preko 360 dana. Navedena otpisana potraživanja na dan 30.06.2010. godine iznosila su 8,9 miliona KM.

Zajmove-kredite kao način finansiranja je odobravalo pet lizing društava sve do stupanja na snagu Zakona o lizingu, kojim je lizing društvima zabranjeno odobravanje

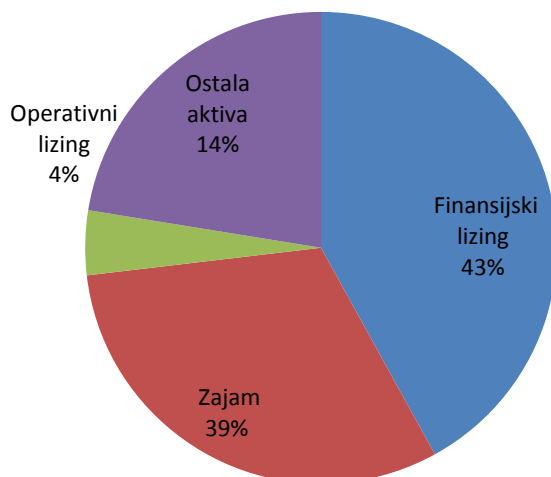
kredita-zajmova. Na dan 30.06.2010. godine preostali zajmovi-kredit i dalje zauzimaju 39% u strukturi ukupne aktive i isti će ostati u bilansima lizing društava dok ne isteknu rokovi na koje su odobreni. Ukoliko ukupan iznos kredita-zajmova uporedimo sa 31.03.2010. godine, evidentno je smanjenje od 14% ili 83,5 miliona KM. Bruto zajmovi su smanjeni za 106,8 miliona KM, dok su istovremeno rezerve smanjene za 79,2 miliona KM u poređenju sa 31.03.2010. godine.

Smanjenje rezervi za zajmove je uzrokovano značajnim otpisima potraživanja od čijeg je dospjeća proteklo preko 360 dana, a koja su lizing društva iskazala tokom drugog kvartala 2010. godine. Otpisana potraživanja po osnovu zajma-kredita na dan 30.06.2010. godine iznose 95,06 miliona KM, i evidentirana su u vanbilansu lizing društava. U strukturi otpisanih potraživanja po osnovu zajma, 90% od ukupnog iznosa se odnosi na jedno lizing društvo.

Otpis potraživanja po osnovu finansijskog lizinga i zajmova-kredita lizing društva su bila obavezna da izvrše u skladu sa odredbama Odluke FBA o minimalnoj visini i načinu formiranja, upravljanja i održavanja rezervi za gubitke i upravljanje rizicima lizing društva (u daljem tekstu Odluka).

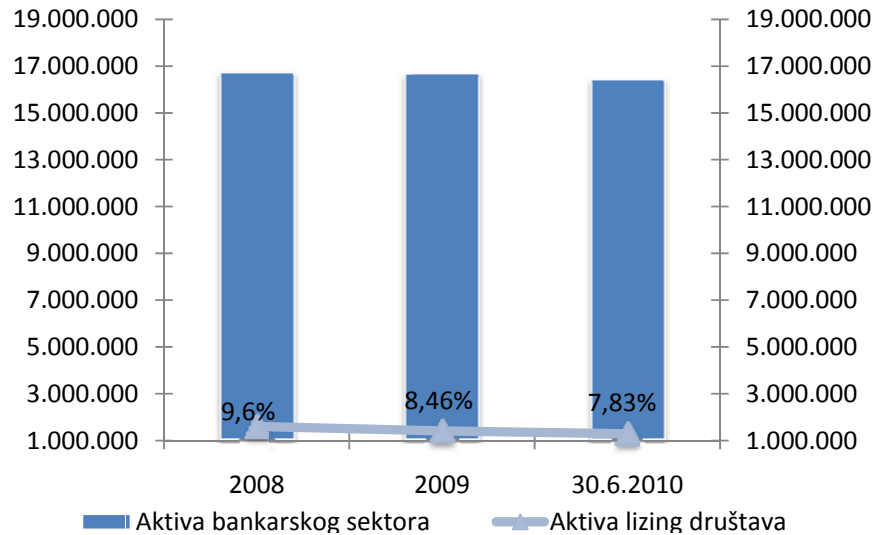
Na dan 30.06.2010. godine uočljiva je značajna koncentracija aktive u sektoru lizinga kod dva lizing društva, koja u ukupno iskazanoj aktivni učestvuju sa 60%.

Grafikon 3. Struktura ukupne aktive sektora lizinga

Bilansna suma lizing sektora u prvoj polovini 2010. godine iznosi 1.285 miliona KM što predstavlja 7,83% od ukupne bilansne sume bankarskog sektora FBiH.

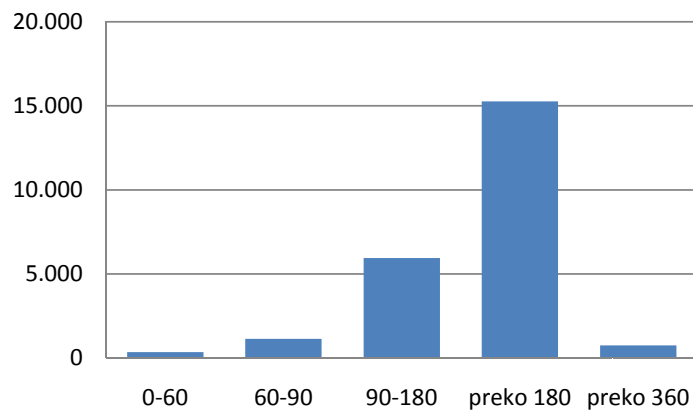
Grafikon 4. Bilansna suma sektora lizinga u bankarskom sektoru (u 000 KM)

3.2. Kvalitet aktive

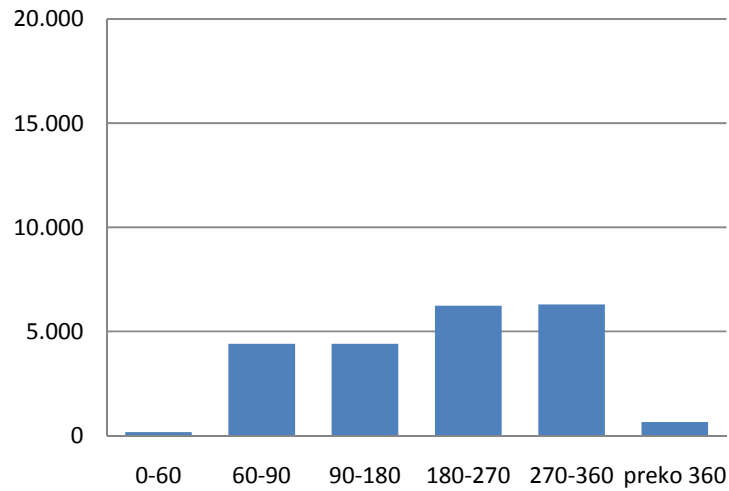
Rezervisanja za gubitke po finansijskom lizingu na dan 30.06.2010. godine iskazana su u iznosu od 23,47 miliona KM, što predstavlja smanjenje za 35% u odnosu na 31.03.2010. godine. Uzrok smanjenja rezervisanja za gubitke po finansijskom lizingu su otpisana potraživanja po osnovu finansijskog lizinga.

Grafikon 5. Rezervisanja za Finansijski lizing prema danima kašnjenja (u 000 KM)

Rezervisanja za zajmove-kredite na dan 30.06.2010. godine su iznosila 22,15 miliona KM i smanjena su za 56% u odnosu na 31.12.2009. godine, uslijed otpisa dospjelih potraživanja preko 360 dana. Od navedenog iznosa rezervisanja, 92% se odnosi na rezervisanja dva lizing društva, dok 8% se odnosi na rezervisanja druga 3 lizing društva koja u portfoliju imaju potraživanja po osnovu zajma.

Grafikon 6. Rezervisanja za zajmove sa 30.06.2010. godine (u 000 KM)

Uzrok visokog nivoa rezervisanja i otpisanih potraživanja, odnosno visokog učešća rezervisanja u ukupnoj aktivi lizing društava je činjenica da lizing društva nisu dovoljno izdvajala rezervi za gubitke zbog pogoršanja kvaliteta aktive u periodima prije obaveze primjene Odluke, te nisu vršila otpis sumnjivih i spornih potraživanja. Također značajan uticaj na otežanu naplatu potraživanja finansiranih putem lizing društava ima i smanjenje ekonomskih aktivnosti privrednih društava u BiH.

Grafikon 7. Troškovi rezervi za gubitke za finansijski lizing i zajam (u 000 KM)

3.3. Plasmani prema predmetu lizinga i broju ugovora

Iznos finansiranja putem lizinga u prvoj polovini 2010. godine iznosi 98,4 miliona KM i odnosi se na 2.493 aktiviranih lizing ugovora.

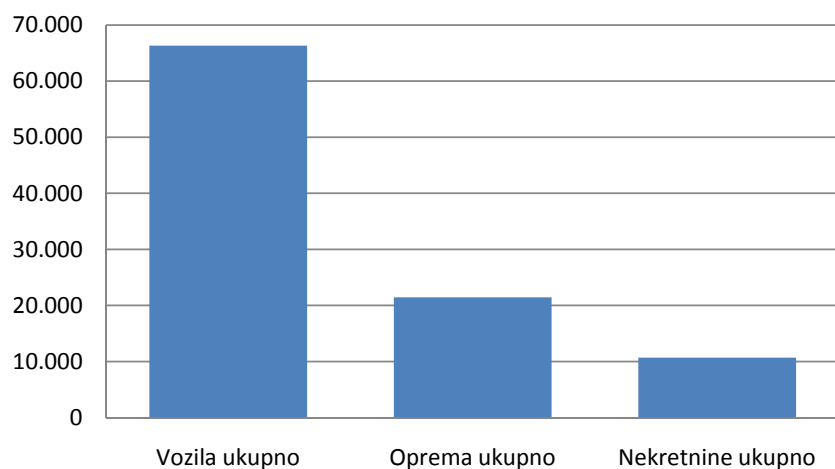
U drugom kvartalu 2010. godine, ukupan iznos finansiranja iznosio je 51,5 miliona KM što predstavlja povećanje od 9,83% u odnosu na prvi kvartal 2010. godine. Broj aktiviranih ugovora u drugom kvartalu 2010. godine je 1.365 što predstavlja povećanje od 21,01% u odnosu na prvi kvartal 2010. godine. Navedeni trendovi mogu predstavljati pokazatelj blagog poboljšanja potražnje za finansiranje putem lizinga, pojačanim aktivnostima lizing društava na tržištu kao i sezonskih uticaja.

Po vrsti predmeta lizinga, najveći iznos od 66,3 miliona KM su finansirana vozila, iznos od 21,4 miliona KM finansirana oprema i 10,7 miliona KM finansirane nekretnine.

Tabela 1. Pregled finansiranja putem lizinga u prvih šest mjeseci 2010. godine

Lizing ugovori prema predmetu lizinga	Finansijski volumen (000 KM)	Broj ugovora	Tržišno učešće fin. volumen %	Tržišno učešće broj ugovora %
Putnički automobili	36.652	1.477	55%	67%
Dostavna vozila	6.810	354	10%	16%
Kamioni i prikolice	20.440	332	31%	15%
Ostalo	2.421	45	4%	2%
VOZILA UKUPNO	66.324	2.208	67%	88%
Mašine i ind.oprema	11.929	72	55%	27%
Građevinske mašine	6.542	68	31%	26%
IT i business oprema	0	0	0%	0%
Ostalo	2.963	126	14%	47%
Lager	0	0	0%	0%
OPREMA UKUPNO	21.434	266	22%	11%
Industrijske i poslovne zgrade	10.059	12	94%	63%
Stambene zgrade	624	7	6%	37%
Hoteli i ugostiteljski objekti	0	0	0%	0%
Ostalo	0	0	0%	0%
NEKRETNINE UKUPNO	10.683	19	11%	1%
UKUPNO	98.441	2.493		

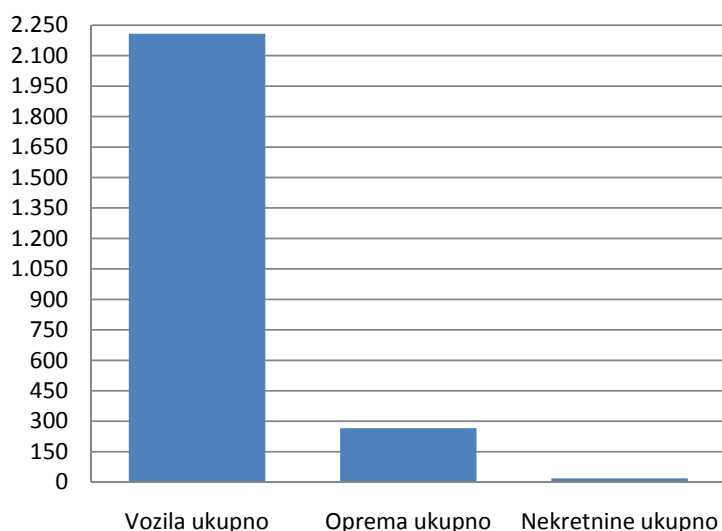
Grafikon 8. Finansijski volumen prema predmetu finansiranja (u 000 KM)

U prvih šest mjeseci 2010. godine zaključeno je 2.208 ugovora o lizingu za finansiranje vozila što predstavlja 88,56% ukupnog broja zaključenih ugovora o lizingu. Od ukupnog iznosa finansiranja vozila, najveći dio se odnosi na finansiranje putničkih vozila 55%, na finansiranje kamiona i prikolica 31% i na dostavna vozila 10%. Za finansiranje opreme je zaključeno 266 ugovora što predstavlja 10,66% od ukupnog broja zaključenih ugovora, dok je za finansiranje nekretnina zaključeno 19 ugovora ili 0,78% od ukupnog broja zaključenih ugovora.

Za prvih šest mjeseci 2010. godine, prosječan iznos finansiranja po jednom lizing ugovoru je iznosio 39,5 hiljada KM.

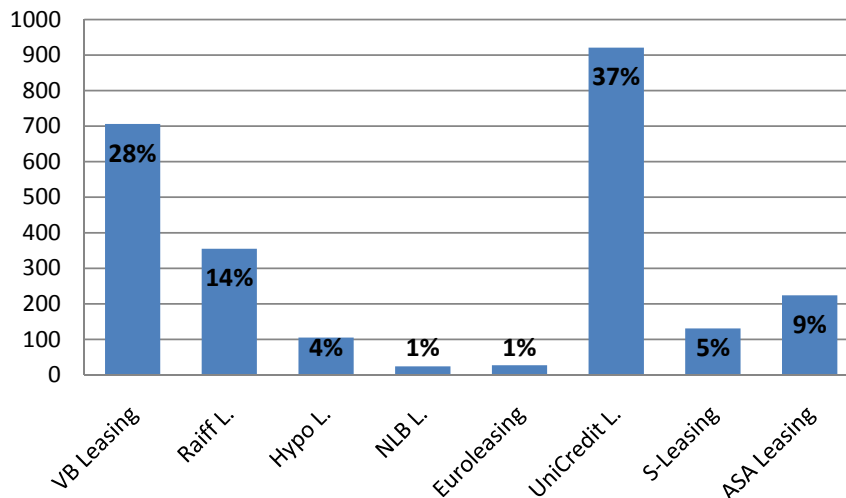
Grafikon 9. Broj ugovora po predmetu finansiranja (u 000 KM)

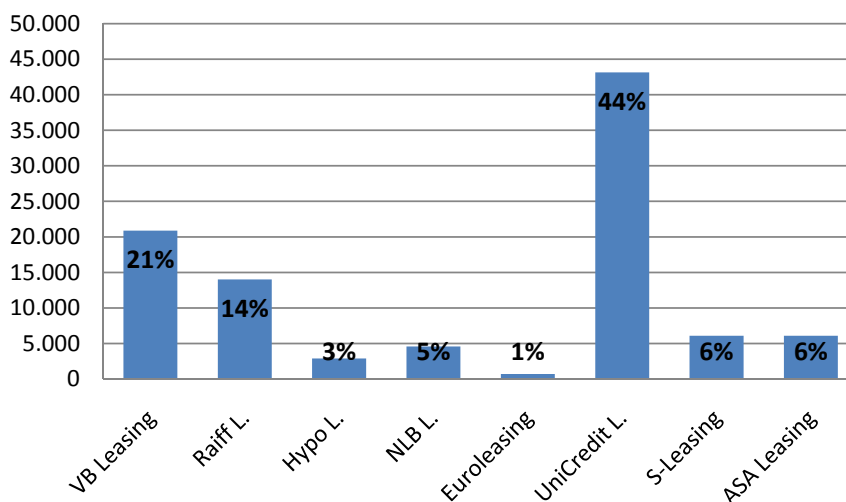
3.4. Pojedinačno tržišno učešće prema finansijskom volumenu i broju ugovora

U prvih šest mjeseci 2010. godine, tri lizing društva su realizovala 79% od ukupnog finansijskog volumena za navedeni period i 80% po broju sklopljenih ugovora, što ne predstavlja značajniju promjenu u odnosu na prvi kvartal 2010. godine.

Grafikon 10. Tržišno učešće po broju ugovora u prvoj polovini 2010. godine

Grafikon 11. Tržišno učešće po volumenu u prvoj polovini 2010. godine (u 000 KM)

3.5. Struktura pasive

U strukturi pasive dominiraju obaveze po uzetim kreditima koje čine 97% ukupne pasive lizing društava u prvoj polovini 2010. godine. Dugoročne obaveze po uzetim kreditima čine 95% ukupnih obaveza po kreditima. Struktura obaveza po kreditima nije značajno izmjenjena u odnosu na prethodni kvartal (ukupne obaveze po kreditima smanjene su za 3% u odnosu na 31.03.2010. godine, odnosno 6% u odnosu na kraj 2009. godine). Smanjenje je uzrokovano otplatom postojećih kredita lizing društava, smanjenim kreditnim aktivnostima i otežanim zaduženjima na tržištu novca. Evidentno je da lizing društva nisu sklapala nove kreditne aranžmane u značajnijem obimu.

3.6. Izvori finansiranja

U strukturi izvora finansiranja dominiraju dugoročna zaduženja iz inostranstva, koja su dodatno podjeljena na zaduženja od matičnih banaka iz inostranstva ili njihovih povezanih lica (oko 68% od ukupnih obaveza po kreditima), razvojnih evropskih banaka (EIB, EBRD, CEDB, DEG itd. koja učestvuju sa 16% od ukupnog zaduženja po kreditima) i ostalih domaćih i ino komercijalnih banaka. Zaduzenja od evropskih razvojnih banaka su prisutna kod tri lizing društva. Sredstva od ovih banaka su po prirodi namjenska i uglavnom se odnose na razvoj srednjih i malih preduzeća, sa monitoringom utroška i alokacijom sredstava od strane kreditora. Sredstva su obezbjeđena bankarskim garancijama izdatim od strane matičnih banaka iz inostranstva ili njihovih holding kompanija. Ulazna kamatna stopa je uglavnom varijabilna i vezana za EURIBOR ili LIBOR i kreće se u rasponu od 1,5% do 7% na godišnjem nivou (preračunato sa vrijednošću EURIBOR-a na dan 30.06.2010. godine). Izvori sa najmanjom kamatnom stopom su krediti od razvojnih banaka.

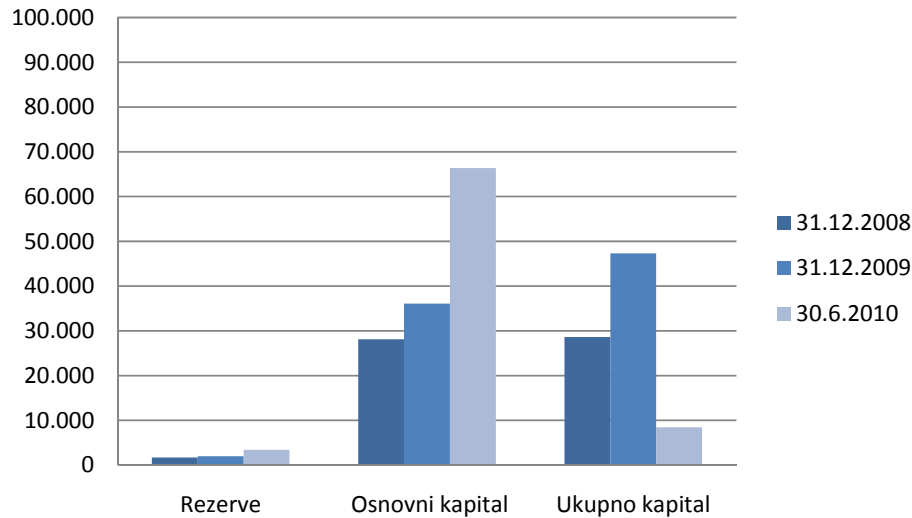
Ukupna ponderisana nominalna ulazna kamatna stopa za prvih šest mjeseci 2010. godine je 3,51% na godišnjem nivou (kamatna stopa izračunata na bazi prosječnog stanja uzetih kredita i troška po osnovu kamate za prvih 6 mjeseci 2010. godine). Ulazna ponderisana kamatna stopa u 2009. godini (preračunato na isti način kao za prvih šest mjeseci 2010. godine) je iznosila 4,33% godišnje. Pad je uzrokovan smanjenjem referentnih kamatnih stopa na tržištu novca.

3.7. Kapital i rezerve

Osnovni kapital lizing društava na dan 30.06.2010. godine iznosio je 66 miliona KM i povećan je u odnosu na prvi kvartal za 17% (9,7 miliona KM). Navedeni porast je uzrokovan dokapitalizacijom jednog lizing društva u toku drugog kvartala 2010. godine. U odnosu na kraj 2009. godine, zabilježen je porast osnovnog kapitala za 84%, što je posljedica dokapitalizacije jednog lizing društva početkom 2010. godine. Navedena dokapitalizacija je izvršena u cilju pokrića iskazanih gubitaka u prethodnim periodima. Analiza osnovnog kapitala lizing društava, ukazuje da se 84% osnovnog kapitala odnosi na tri lizing društva.

Na dan 30.06.2010 godine ukupni kapital lizing društava je iznosio 8,46 miliona KM. Ukoliko istu poziciju uporedimo sa krajem 2009. godine evidentno je smanjenje za 82%, što je posljedica iskazanih gubitaka u prvih šest mjeseci 2010. godine.

Grafikon 12. Pregled rezervi i kapitala za 2008, 2009 i 2010. godinu (u 000 KM)

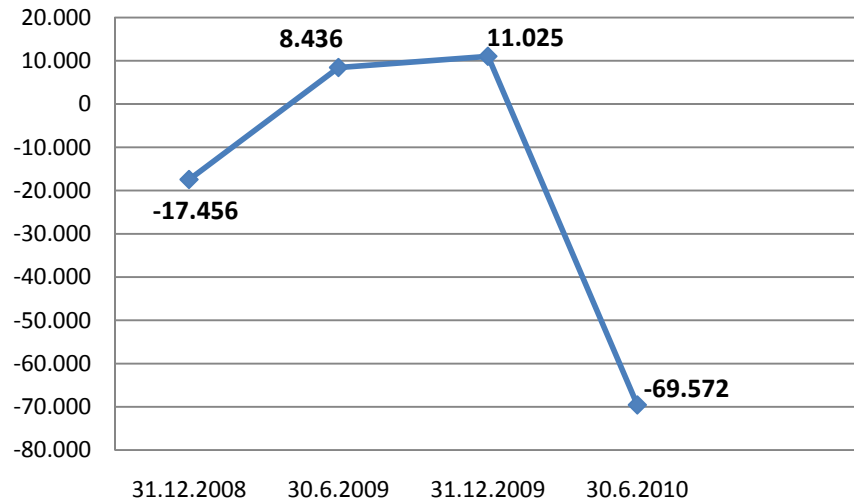

4. FINANSIJSKI REZULTAT POSLOVANJA

Globalna finansijska kriza uticala je i na djelatnost sektora lizinga u Federaciji BiH na što ukazuje značajno smanjenje broja i vrijednosti novozaključenih ugovora tokom 2009. godine i u prvoj polovini 2010. godine u odnosu na prethodne periode.

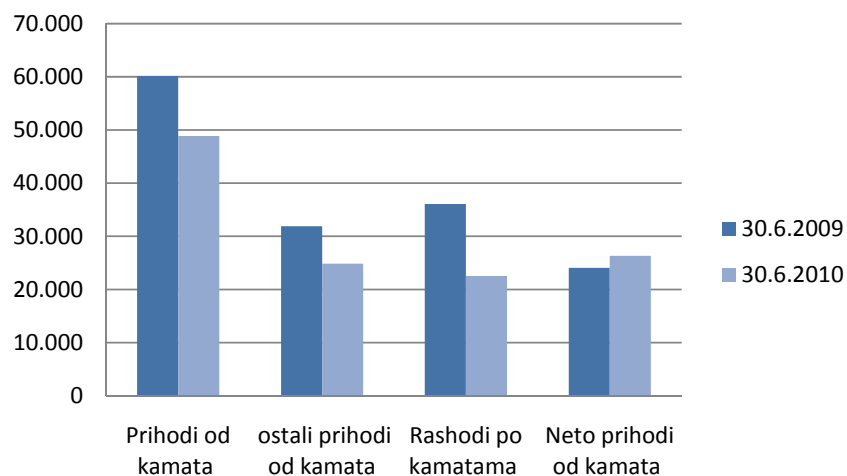
Na nivou sektora lizinga u periodu 01.01.2010 do 30.06.2010. godine, kao rezultat poslovanja ostvaren je gubitak u iznosu od 69,5 miliona KM, što predstavlja porast gubitka u odnosu na prethodni kvartal za 7,6%. Dobit nakon oporezivanja ostvarila su tri lizing društva u iznosu od 902 hiljade KM, dok je gubitak iskazalo 5 lizing društava u iznosu od 70,4 miliona KM.

Grafikon 13. Pregled dobiti /gubitka za 2008, 2009 i 2010.godine (u 000 KM)

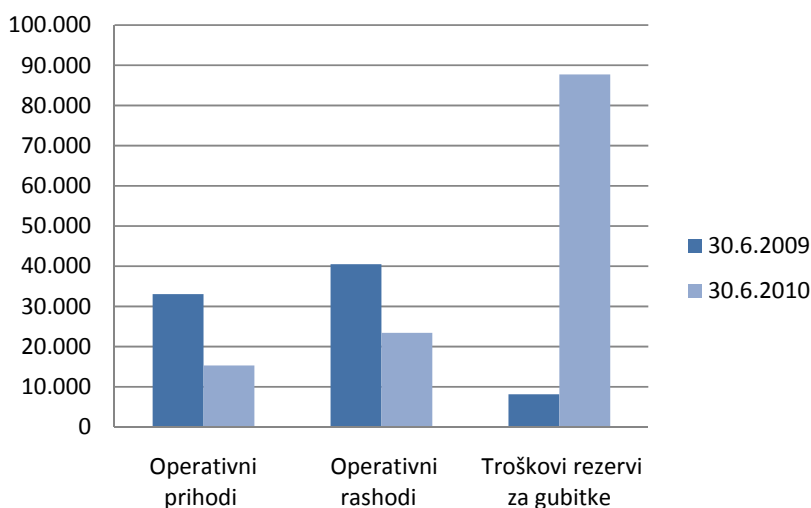

Prihodi od kamata po finansijskom lizingu u drugom kvartalu 2010. godine su zabilježili pad u odnosu na prvi kvartal 2010. godine za 19%. Smanjena poslovna aktivnost lizing društava (novi plasmani) su uzrokovali smanjenje prihoda od kamata. Ponderisana nominalna kamatna stopa na plasmane finansijskog lizinga za prvih šest mjeseci 2010. godine je iznosila 8,61% (izračunato na bazi prosječnih stanja i prihoda po osnovu kamate po finansijskom lizingu), a u 2009. godini ponderisana nominalna kamatna stopa po finansijskom lizingu je iznosila 11%. Na smanjenje ponderisane nominalne kamatne stope po finansijskom lizingu uticalo je smanjenje referentnih kamatnih stopa na tržištu novca (EURIBOR i LIBOR).

Grafikon 14. Pregled finansijskih prihoda i rashoda (u 000 KM)

Grafikon 15. Pregled operativnih prihoda i rashoda (u 000 KM)

5. PONDERISANE NOMINALNE I EFEKTIVNE KAMATNE STOPE

Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu ugovora o lizingu, izražena na godišnjem nivou, iskazuje se u skladu sa Odlukom o jedinstvenom načinu i metodi izračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope za ugovore o finansijskom lizingu.

Lizing društva su obavezna na mjesečnom nivou izvještavati Agenciju o ponderisanim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na ugovore o finansijskom lizingu, a koji su odobreni u izvještajnom mjesecu, a u skladu sa propisanom metodologijom. Na taj način se ostvaruje transparentnost i uporedivost finansiranja putem lizinga.

Prosječna nominalna kamatna stopa u drugom kvartalu 2010. godine za kratkoročne ugovore o lizingu kretala se u rasponu od 8,35% do 10%, a efektivna kamatna stopa u rasponu od 10,72% do 20,06%.

Prosječna nominalna kamatna stopa u drugom kvartalu 2010. godine za dugoročne ugovore o lizingu kretala se u rasponu od 8,60% do 11,36%, a efektivna kamatna stopa u rasponu od 9,52% do 17,72 %.

Ukupna prosječna nominalna kamatna stopa u drugom kvartalu 2010. godine za ugovore o lizingu je 8,35%, a efektivna kamatna stopa je 11,27 %.

Značajan raspon između nominalne i efektivne kamatne stope je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obavezan dio leasing ugovora o finansijskom lizingu (plaćanje unaprijed od strane korisnika lizinga), kao i dodatni troškovi lizing aranžmana koji su često sastavni dio mjesečne najamnine lizing ugovora (kasko osiguranje i sl.).

Tabela 2 – Pregled nominalnih i efektivnih kamatnih stopa za drugi kvartal 2010. god.

R.b.	O P I S	Iznos finansiranja u (000) KM	Ponderisana nominalna kamatna stopa	Ponderisana efektivna kamatna stopa
1.	Kratkoročni lizing ugovor prema predmetu lizinga:	1.460	8,61%	12,83%
a.	putnička vozila	1.051	8,70%	12,97%
b.	vozila za obavlja.djelatnosti (terenska i putnička)	391	8,35%	12,26%
c.	mašine i oprema	6	7,00%	10,72%
d.	nekretnine	0	0,00%	0,00%
e.	šinska vozila, plovni i vazduhoplovni objekti	0	0,00%	0,00%
f.	aparati za domaćinstvo	0	0,00%	0,00%
g.	ostalo	12	10,00%	20,06%
1.1.	Kratkoročni lizing ugovor prema korisniku lizinga:	1.460	8,63%	12,90%
a.	pravna lica	1.258	8,57%	12,54%
b.	preduzetnici	53	9,78%	15,17%
c.	fizička lica	149	8,72%	15,16%
2.	Dugoročni lizing ugovor prema predmetu lizinga:	44.752	8,33%	11,17%
a.	putnička vozila	15.162	8,82%	12,06%
b.	vozila za obavlja.djelatnosti (terenska i putnička)	11.841	7,97%	10,72%
c.	mašine i oprema	10.008	8,60%	11,60%
d.	nekretnine	7.731	7,58%	9,52%
e.	šinska vozila, plovni i vazduhoplovni objekti	0	0,00%	0,00%
f.	aparati za domaćinstvo	0	0,00%	0,00%
g.	ostalo	10	11,36%	17,72%
2.1.	Dugoročni lizing ugovor prema korisniku lizinga:	44.752	8,34%	11,21%
a.	pravna lica	36.449	8,18%	10,93%
b.	preduzetnici	755	9,65%	12,77%
c.	fizička lica	7.549	8,98%	12,41%
UKUPNA PONDERISANA KAMATNA STOPA ZA II KVARTAL 2010.GODINE:		46.212	8,35%	11,27%

6. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Nakon detaljne analize pokazatelja poslovanja lizing društava u Federaciji BiH za prvih šest mjeseci 2010. godine i poređenja sa prethodnim periodima, možemo zaključiti da se sektor lizinga u FBiH suočava sa značajnim poteškoćama poslovanja koje proizilaze iz naplate postojećih potraživanja koja su nastala u prethodnim periodima. Stupanjem na snagu Zakona o lizingu sva lizing društva su bila obavezna primjenjivati novi obračun rezervisanja za sumnjiva i sporna potraživanja, što je direktno uticalo na finansijski rezultat poslovanja lizing društava.

Najveći uticaj na poslovanje lizing društava imaju zajmovi-kreditni koji su plasirani od strane lizing društava do 01.01.2009. godine. Analiza lizing društava pokazuje da lizing društva koja nisu plasirala zajmove su sa znatno manjim problemima i uspevaju sačuvati dobre finansijske pokazatelje i spriječiti odliv kapitala. Portfolio finansijskog lizinga se može ocjeniti kao zadovoljavajući uzimajući u obzir objektivne tržišne okolnosti i stanje u BiH ekonomiji.

Jedan od rizika poslovanja lizing društava je i velika kreditna izloženosti prema jednom klijentu ili grupi povezanih klijenata. Naime, pojedina lizing društva su u periodu ekspanzije realizovale velike plasmane prema određenim klijentima uz relativno nizak kapital lizing društava. Zbog pogoršanja finansijske situacije pomenutih klijenata, lizing društva nisu imala finansijske moći da generišu gubitke nastale po osnovu rezervisanja za iste.

Dodatni momenat je i globalna finansijska kriza u kojoj ni vlasnici lizing društava nisu ostali pošteđeni, te je i proces dokapitalizacije po osnovu pokrića gubitaka otežan. Pojedina lizing društva nisu imala ustrojene limite koncentracije kreditnog rizika, što se izbijanjem krize pokazalo kao jedan od faktora koji su uticali na ostvarenje finansijskog rezultata poslovanja na dan 30.06.2010. godine.

Imajući u vidu smanjenje privrednih i ekonomskih aktivnosti u BiH, da bi sačuvali kvalitet poslovanja, lizing društva trebaju dodatno da se fokusiraju na kontrolu dospjelih nenaplaćenih potraživanja, odnosno najveću pažnju treba posvetiti nekvalitetnim plasmanima i poduzimanju aktivnosti na unapređenju naplate dospjelih potraživanja.

Aktivnosti lizing društva trebaju biti usmjerene na:

- politike i procedure upravljanja kreditnim, operativnim i tržišnim rizicima,
- pokrića iskazanih gubitaka u prvoj polovini 2010. godine kroz povećanje osnovnog kapitala,
- uspostavi sistema internih kontrola i funkciju interne revizije neovisne u izvršavanju svojih zadataka,
- unapređenje informatičke podrške u cilju adekvatnijih računovodstvenih evidencija i kvalitetnijeg izvještavanja,
- detaljnije informisanje klijenata o proizvodima koje lizing društva nude u cilju boljeg razumjevanja i ozbiljnijeg pristupa finansiranju putem lizinga,
- edukaciji i stručnom usavršavanju uposlenih u lizing društvima,
- redovno, ažurno i tačno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita kod Centralne banke BiH.

7. PRILOZI

Prilog 1. Osnovni podaci o lizing društvima

R. br.	Naziv lizing društva	Adresa i sjedište	Direktor	Telefon	Datum izdavanja FBA licence	Broj zaposl.	Web adresa
1.	Euroleasing d.d. Mostar	Vukovarska 1, Mostar	Renata Perić	+ 387 36 394 500	03.02.201.	8	www.eurolleasing.ba
2.	S-Leasing d.o.o. Sarajevo	Dženetića čikma 1, Sarajevo	Katarina Sabol	+ 387 33 565 850	11.02.2010	7	www.s-leasing.ba
3.	ASA Abanka Leasing d.o.o. Sarajevo	Bulevar Meše Selimovića 16, Sarajevo	Abaza Dženamir	+ 387 33 771 222	22.03.201.	21	www.asa-abanka-leasing.ba
4.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	Branilaca Sarajeva 20, Sarajevo	Belma Sekavić - Bandić	+ 387 33 254 354	19.01.2010	69	www.rlbh.ba
5.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	Džemala Bijedića 2, Sarajevo	Denis Silajdžić	+ 387 33 721 750	16.03.2010	26	www.unicreditleasing.ba
6.	Hypo Alpe Adria Leasing d.o.o. Sarajevo	Trg solidarnosti 12, Sarajevo	Alma Nefić	+ 387 33 702 100	16.03.2010.	71	www.hypo-leasing.ba
7.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1, Sarajevo	Slobodan Vujić	+ 387 33 276 280	12.01.2010.	36	www.vbleasing.ba
8.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne 14c, Sarajevo	Amela Kalisi	+ 387 33 716 135	19.03.2010.	10	www.nlbleasing.ba
					UKUPNO	248	

Prilog 2. Pregled vlasničke strukture lizing društava

LIZING DRUŠTVO	IME-NAZIV VLASNIKA	učešća%
ASA ABANKA LEASING d.o.o. Sarajevo	ASA FINANCE d.d. Sarajevo	51,00%
	ALEASING d.o.o. Celje	49,00%
EUROLEASING d.d. Mostar	EUROLEASING d.o.o. Zagreb	27,24%
	EUROHERC osiguranje d.d. Sarajevo	17,66%
	EUROHERC osiguranje d.d. Zagreb	13,52%
	BSO d.d. Sarajevo	8,40%
	AGRAM životno osiguranje d.d. Zagreb	6,79%
	JADRANSKO osiguranje d.d. Zagreb	6,79%
	EUROAGRAM TIS d.o.o. Zagreb	6,50%
	EURO DAUS d.d. Split	6,50%
	EURODOM d.o.o. Osijek	6,50%
HYPO ALPE ADRIA LEASING d.o.o. Sarajevo	HYPO ALPE ADRIA LEASING HOLDING AG. Klagenfurt	100,00%
RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	RAIFFEISEN LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	51,00%
	RAIFFEISEN BANK d.d. Sarajevo, BiH	49,00%
NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	NLB LEASING d.o.o. Ljubljana	100,00%
S-LEASING d.o.o. Sarajevo	STEIERMAERKISCHE BANK UND SPARKASSEN AG, Graz	90,00%
	SPARKASSE BANK d.d. Sarajevo	10,00%
UNICREDIT LEASING d.o.o. Sarajevo	UNICREDIT LEASING S.p.A., Milan	100,00%
VB LEASING d.o.o Sarajevo	VB LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	51,00%
	VOLKSBANK d.d. Sarajevo	49,00%

Prilog 3. Pregled rezervisanja za zajmove lizing društava (u 000 KM)

R.br	Dani kašnjenja	Stopa rezervisanja	Iznos potraživanja	Ukupna rezervisanja
1	0-60	0,05%	337.812	169
2	60-90	5%	88.097	4.405
3	90-180	10%	44.016	4.402
4	180-270	30%	20.774	6.232
5	270-360	50%	12.595	6.298
6	preko 360	100%	650	650
UKUPNO			503.944	22.155

Prilog 4. Pregled rezervisanja za FL lizing društava (u 000 KM)

R. br.	Dana kašnjenja	Stopa rez. za FL (pokretne stvari)	Stopa rez za FL (nepokretne stvari)	Iznos potraživanja za pok. stvari	Iznos potraživanja za nepokretne	Za pokretne stvari	Za nepokretne stvari	Ukupna rezervisanja
1	0-60	0,50%	0,50%	63.022	7.151	315	36	351
2	60-90	10%	10%	9.944	1.474	994	147	1.142
3	90-180	50%	50%	10.877	735	5.439	368	5.954
4	preko 180	100%	75%	14.226	1.387	14.226	1.040	15.266
5	preko 360		100%	679	80	679	80	759
UKUPNO				98.748	10.827	21.653	1.671	23.472

Prilog 5. Konsolidovani bilans stanja po periodima (000 KM)

R.br	OPIS	31.12.2008		31.12.2009		30.6.2010		% rasta	
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	2009/2008	2010/2009
	AKTIVA								
1.	Novac i novčani ekvivalenti	24.604	2%	28.940	2%	27.516	2%	18%	-5%
2.	Plasmani bankama	72.896	5%	45.000	3%	45.000	4%	-38%	0%
3.	Potraživanja po finansijskom lizingu, neto (3a-3b-3c-3d)	593.054	37%	564.464	40%	548.266	43%	-5%	-3%
3a)	potraživanja po finansijskom lizingu, bruto	722.091	45%	674.582	48%	671.166	52%	-7%	-1%
3b)	rezerve za gubitke	6.910	0%	10.245	1%	23.472	2%	48%	129%
3c)	odgođeni prihodi po osnovu kamata	122.127	8%	98.648	7%	98.223	8%	-19%	0%
3d)	odgođeni prihodi po osnovu naknada	0	0%	1.225	0%	1.205	0%	100%	-2%
4.	Potraživanja od subsidijarnih lica	78.789	5%	84.333	6%	83.587	7%	7%	-1%
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto (5a+5b-5c-5d)	103.787	6%	95.739	7%	98.449	8%	-8%	3%
5a)	materijalna i nematerijalna imovina-vlastita sredstva	61.485	4%	46.865	3%	50.820	4%	-24%	8%
5b)	materijalna i nematerijalna imovina -operativnog lizinga	60.679	4%	73.914	5%	76.138	6%	22%	3%
5c)	ispravka vrijednosti -vlastita sredstva	7.690	0%	8.085	1%	9.248	1%	5%	14%
5d)	ispravka vrijednosti-operativni lizing	10.687	1%	16.955	1%	19.261	1%	59%	14%
6.	Dugoročne investicije	50.698	3%	40.039	3%	37.435	3%	-21%	-7%
7.	Ostala aktiva	676.623	42%	549.308	39%	444.603	35%	-19%	-19%
	UKUPNA AKTIVA (1+2+3+4+5+6+7)	1.600.451	100%	1.407.823	100%	1.284.856	100%	-12%	-9%
	PASIVA								
9.	Obaveze po uzetim kreditima, neto (9a+9b-9c)	1.530.128	96%	1.320.288	94%	1.250.695	97%	-14%	-5%
9a)	obaveze po kratkoročnim kreditima	617.050	39%	61.817	4%	61.300	5%	-90%	-1%
9b)	obaveze po dugoročnim kreditima	913.079	57%	1.259.252	89%	1.190.027	93%	38%	-5%
9c)	unaprijed plaćeni troškovi i naknada	1	0%	781	0%	632	0%	78000%	-19%
10.	Ostale obaveze	41.702	3%	40.242	3%	25.694	2%	-4%	-36%
	UKUPNO OBAVEZE (9+10)	1.571.830	98%	1.360.530	97%	1.276.389	99%	-13%	-6%
11.	Osnovni kapital	28.111	2%	36.064	3%	66.379	5%	28%	84%
12.	Rezerve	1.705	0%	1.975	0%	3.423	0%	16%	73%
13.	Akumulirana dobit/gubitak	-1.195	0%	9.254	1%	-61.335	-5%	-874%	-763%
	UKUPNO KAPITAL (11+12+13)	28.621	2%	47.293	3%	8.467	1%	65%	-82%
	UKUPNO PASIVA (9+10+11+12+13)	1.600.451	100%	1.407.823	100%	1.284.856	100%	-12%	-9%
14.	Aktiva po zaposlenom (000 KM)	5.928		5.677		5.181			
15.	Ukupne obaveze prema kapitalu	54,92		28,77		150,75			
16.	CIR (Omjer troškova i prihoda)*	99,40%		72,99%		77,52%			
17.	Ponderisana nominalna izlazna kamatna stopa	N/A		11,00%		8,61%			
18.	Ponderisana nominalna ulazna kamatna stopa	N/A		4,33%		3,51%			

* U izračun nisu uključeni troškovi rezervacija

Prilog 6. Konsolidovani bilans uspjeha po periodima (u 000 KM)

Red. broj	OPIS	31.12.2008		31.12.2009		30.6.2010		% rasta	
		Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodima	Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodima	Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodima	2009/2008	2010/2009
I	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI								
1.	Prihodi od kamata (1a+1b)	115.935	75%	120.123	78%	48.864	76%	4%	-19%
1a)	kamate po finansijskom lizingu	53.136	34%	64.479	42%	23.954	37%	21%	-26%
1b)	ostali prihodi od kamata	62.799	41%	55.644	36%	24.910	39%	-11%	-10%
2.	Rashodi po kamatama	95.816	62%	61.774	40%	22.530	35%	-36%	-27%
3.	Neto prihodi od kamata (1.-2.)	20.119	13%	58.349	38%	26.334	41%	190%	-10%
II	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI								
4.	Operativni prihodi (4a+4b)	38.342	25%	33.743	22%	15.331	24%	-12%	-9%
4a)	prihodi od operativnog lizinga	13.880	9%	14.746	10%	6.789	11%	6%	-8%
4b)	ostali operativni prihodi	24.462	16%	18.997	12%	8.542	13%	-22%	-10%
5.	Operativni rashodi (5a+5b+5c)	57.605	37%	53.959	35%	23.428	36%	-6%	-13%
5a)	troškovi plata i doprinosa	11.754	8%	11.089	7%	5.394	8%	-6%	-3%
5b)	troškovi poslovnog prostora	7.411	5%	14.281	9%	7.642	12%	93%	7%
5c)	ostali operativni troškovi	38.440	25%	28.590	19%	10.392	16%	-26%	-27%
6.	Troškovi rezervi za gubitke	18.437	12%	25.270	16%	87.714	137%	37%	594%
7.	Dobit prije poreza (3+4-5-6)	-17.580	-11%	12.864	8%	-69.477	-108%	-173%	-1.180%
8.	Porez na dobit	-124	0%	1.839	1%	95	0%	-	-90%
								1.583%	
9.	Neto dobit (7-8)	-17.456	-11%	11.025	7%	-69.572	-108%	-163%	-1.362%

Prilog 7. Rangiranje bilansne sume

31.12.2009.					30.6.2010.					
Rang	Lizing društvo	Bilansna suma (000 KM)	Učešće 2009.	Kumul. učešće	Rang	Lizing društvo	Bilansna suma (000 KM)	Učešće 2010.	Kumul. učešće	Indeks bilansne sume
1.	Hypo Alpe-Adria-Leasing d.o.o.	592.668	42%	42%	1.	Hypo Alpe-Adria-Leasing d.o.o.	499.645	39%	39%	84
2.	Raiffeisen Leasing d.o.o.	307.525	22%	64%	2.	Raiffeisen Leasing d.o.o.	270.109	21%	60%	88
3.	UniCredit Leasing doo	156.608	11%	75%	3.	UniCredit Leasing doo	180.962	14%	74%	116
4.	VB Leasing d.o.o.	111.350	8%	83%	4.	VB Leasing d.o.o.	105.676	8%	82%	95
5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	85.576	6%	89%	5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	78.096	6%	88%	91
6.	Asa Abanka Leasing d.o.o.	76.407	5%	94%	6.	Asa Abanka Leasing d.o.o.	74.633	6%	94%	98
7.	S-Leasing d.o.o. Sarajevo	44.048	3%	98%	7.	S-Leasing d.o.o. Sarajevo	44.789	3%	98%	102
8.	Euroleasing d.d. Mostar	33.641	2%	100%	8.	Euroleasing d.d. Mostar	30.946	2%	100%	92
UKUPNO		1.407.823	100%		UKUPNO		1.284.856	100%		91